

„PŘESTAVBA ODBOČKY BALABENKA“

**Posouzení vlivu stavby na krajinný ráz ve smyslu §12 zákona
č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**

Ecological Consulting a.s.

Legionářská 1085/8, 779 00 Olomouc

10/2025

Číslo zakázky: 22102

Objednatel: Společnost MP+Valbek+MOTT+EGIS – RS 4 VRT Balabenka – Lovosice

Argentinská 1621/36, 170 00 Praha 7, Holešovice

Zpracovatel: Ecological Consulting a.s.

Legionářská 1085/8, 779 00 Olomouc, tel. 585 203 166

e-mail: zp@ecological.cz ; www.ecological.cz

říjen 2025

Mgr. Lucie Peterková, Ph.D.

Řešitelský kolektiv:

Mgr. Lucie Peterková, Ph.D. – vyhodnocení vlivů na krajinný ráz, terénní průzkum, fotodokumentace, záběry z dronu, analýza viditelnosti

- absolvent programu ochrana krajinného rázu dle § 12 zák. č. 114/1992 Sb. ČVUT, Fakulta stavební – Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a užití výsledků případového a preventivního hodnocení v rozhodovacích procesech
- autorizovaná osoba ke zpracování dokumentace, posudku a vyhodnocení dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (autorizace udělená rozhodnutím Ministerstva životního prostředí ze dne 25.11.2013 pod č. j. 79570/ENV/13)

Ecological Consulting a. s., Legionářská 1085/8, 779 00 Olomouc, tel. 720 856 269

Obsah

Obsah	2
Úvod.....	4
1. Metodika hodnocení krajinného rázu	7
2. Popis záměru	8
3. Dotčený krajinný prostor	10
3.1. Charakteristika krajiny v lokalitě stavebního záměru.....	10
3.2. Vymezení dotčeného krajinného prostoru	11
3.4. Údaje z historických map.....	11
4. Oblast krajinného rázu, místo krajinného rázu	14
4.1. Vymezení krajinných oblastí (KO)	14
4.1.1 Krajinná oblast – KO Praha.....	20
4.2. Vymezení míst krajinného rázu	29
5. Identifikace znaků krajinného rázu dotčeného krajinného prostoru a jejich klasifikace	35
5.1. Krajinný prostor č. 1 – Okolí uzlu Balabenka.....	35
6. Vyhodnocení míry vlivu záměru na krajinný ráz – posouzení zásahu	37
7. Celkové shrnutí vlivu stavby na identifikované znaky	41
8. Závěr	42

Seznam zkratek použitých v dokumentaci

BTS	Base Transceiver Station (Základnová stanice sdělovacího zařízení)
DMP	Digitální model povrchu
DoKP	Dotčený krajinný prostor
EVL	Evropsky významná lokalita
CHKO	Chráněná krajinná oblast
KKO	Kulturní krajinná oblast
KO	Krajinná oblast
KP	Krajinný prostor
KR	Krajinný ráz
MKR	Místo krajinného rázu
MPZ	Městská památková zóna
NKP	Národní kulturní památka
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NRBK	Nadregionální biokoridor
ORP	Obec s rozšířenou působností
PO	Ptačí oblast
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace
RBC	Regionální biocentrum
RBK	Regionální biokoridor
TNS	Trakční napájecí stanice
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VKP	Významný krajinný prvek
ZCHÚ	Zvláště chráněné území

Úvod

Předkládaná práce hodnotí vliv plánované přestavby železničního uzlu odb. Balabenka, která propojuje 5 pražských nádraží na vybrané aspekty krajinného rázu ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Cílem práce je tedy vyhodnocení míry vlivu stavby a využití území z hlediska zásahu do krajinného rázu.

Budoucí kolejiště bude rozsáhlejší a bude propleteno ve třech výškových úrovních, rozsah bude o jednu úroveň zvětšený. Traťová rychlost v uzlu Balabenka bude 80 až 100, respektive 115 km/h. Součástí stavby bude velké množství umělých staveb, situovaných na malém území odbočky. Půjde zejména o mosty a estakády, kterých je celkem 25 (současně dochází k demolici 12 stávajících mostů). Mosty jsou doplněny třemi lávkami pro pěší a cyklisty a 27 opěrnými a zárubními zdmi. Řešený úsek bude napájen trakční soustavou stejnosměrné napětí 3 kV. Z technologií bude dominantní zabezpečovací zařízení a sdělovací zařízení, které bude kompletně přepracováno, včetně zavázání do zmíněných navazujících dopravních.

Přeložky pozemních komunikací budou realizovány společně s rozsáhlou stavbou Městského okruhu, se kterým je přestavba železničního uzlu úzce koordinována. V předstihové stavbě také dojde k realizaci vedení elektrického napětí, plynovodů, vodovodů a vodních toků.

Jak bylo řečeno výše, ochrana krajinného rázu je zakotvena v § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, a to v odstavcích 1 - 4:

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.

(2) K umísťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

(4) Krajinný ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.

Hodnocení vlivů záměru na krajinný ráz pracuje přednostně s pojmy uvedenými v § 12 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Definice pojmů vychází z metodické příručky Vorla et al. (2004) a Vorla et al. (2011):

Činnost snižující estetickou a přírodní hodnotu krajinného rázu oblasti či místa – taková činnost, která natolik naruší specifické znaky a hodnoty oblasti či místa, že změní význam a obsah nebo projev jednotlivých charakteristik.

Estetická hodnota krajiny – vyjádření přírodních a kulturních hodnot, harmonického měřítko a vztahů v krajině; předpokladem vzniku estetické hodnoty jsou subjektivní vlastnosti pozorovatele, objektivní okolnosti pozorování a objektivní vlastnosti krajiny (skladba a formy prostorů, konfigurace prvků, struktura složek).

Harmonické měřítko krajiny – vyjadřuje takové členění krajiny, které odpovídá harmonickému vztahu činností člověka a přírodního prostředí; z hlediska fyzických vlastností krajiny se jedná o soulad měřítko celku a měřítko jednotlivých prvků

Harmonické vztahy v krajině – vyjadřují soulad činností člověka a přírodního prostředí (= absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků krajinné scény.

Charakteristika krajinného rázu – dána druhem a uspořádáním krajinných složek, prvků a jevů nebo jejich souborů, které se podílejí na vzniku rázu krajiny; rozlišují se charakteristiky přírodní, kulturní a historické, které vnímáme jako soubor typických znaků.

Krajina – dle § 3 odstavce 1 písmene m) je krajina část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Krajinný ráz – tvořen přírodní, kulturní a historickou charakteristikou daného místa nebo oblasti, respektive vnímatelnými znaky a hodnotami těchto charakteristik.

Kulturní dominantu krajiny – krajinný prvek či složka v krajině nebo to jsou dochované stopy kultivace krajiny, jejichž význam je nesporný z historického hlediska, architektury či jiného oboru lidské činnosti a které ve svém projevu převládajícím způsobem ovlivňují znaky charakteristik krajinného rázu

Místo krajinného rázu – část krajiny relativně homogenní z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od jiných míst krajinného rázu. Je nejmenším hodnoceným prostorem; jedná se zpravidla o vizuálně vymezený krajinný prostor, který je pohledově spojitý z většiny pozorovacích míst, nebo o území typické díky své výrazné charakterové odlišnosti.

Oblast krajinného rázu – krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich, a který zahrnuje více míst krajinného rázu; je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní či umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.

Při posuzování možnosti umístění výraznějších stavebních záměrů je třeba stanovit krajinářskou hodnotu území, do něhož má být stavba umístěna a posoudit míru vlivu záměru na nalezené hodnoty

území. Pro zjištění, zda dochází k zásahu do pozitivních znaků a hodnot krajinného rázu, je nutné provést hodnocení, jehož podstatou je identifikace znaků a hodnot krajinného rázu dotčeného území a stanovení míry jejich ovlivnění plánovaným záměrem. Tento princip používá metodika hodnocení krajinného rázu vydaná v roce 2004 pod názvem „Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“ (I. Vorel et al. 2004), z níž vychází i tato studie.

1. Metodika hodnocení krajinného rázu

Pro vyhodnocení vlivu stavby „Přestavba odbočky Balabenka“ na krajinný ráz byl použit „Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz“, který byl vypracován ve smyslu §12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (I. Vorel et al. 2004). Metoda posouzení vlivu záměru na krajinný ráz vychází z principu ochrany takových charakteristik, znaků a hodnot krajinného rázu, které jsou výraznými atributy přírodní a estetické kvality krajiny. Princip metody spočívá v rozložení celkového problému na dílčí, samostatně řešitelné kroky. Snahou je tudíž případnou subjektivitu rozčlenit na řadu menších rozhodnutí a případné nepřesnosti a odchylky vyplývající z více či méně subjektivních pohledů minimalizovat. Rozložení problému se podle metodiky Vorla et al. (2004) provádí:

- 1) Vymezení dotčeného krajinného prostoru
- 2) Vymezení oblastí a míst krajinného rázu
- 3) Identifikace znaků krajinného rázu a jejich klasifikace
- 4) Posouzení vlivu na identifikované znaky
- 5) Určení snesitelnosti zásahu na základě zjištěné míry vlivu a vyhotovení závěru

Výstupem studie je závěr, ve kterém se konstatuje míra zásahů navrhovaného záměru do:

- přírodních, kulturních nebo historických charakteristik
- přírodních a estetických hodnot
- významných krajinných prvků (VKP)
- zvláště chráněných území (ZCHÚ)
- kulturních dominant
- harmonického měřítká a vztahů

Pro vymezení dotčeného krajinného prostoru a míst krajinného rázu byla použita analýza viditelností, která byla zpracována v programu ArcGIS Pro společností ESRI, za použití geoprocessingového nástroje Viewshed. Analýza byla provedena nad digitálním modelem terénu 1. generace DMP 1G (ČÚZK).

V lokalitách dotčených realizací záměru a v širším okolí budoucí stavby proběhlo několik terénních šetření, od jara do podzimu roku 2025, a to v termínech: 13.5.2025 a 17.10.2025.

Pozornost byla věnována zejména lokalitám s předpokladem vyšší návštěvnosti obyvatel, tedy oblasti cyklostezek, turistických stezek, sídel, blízkých okolí sídel, vyhlídkových míst apod.

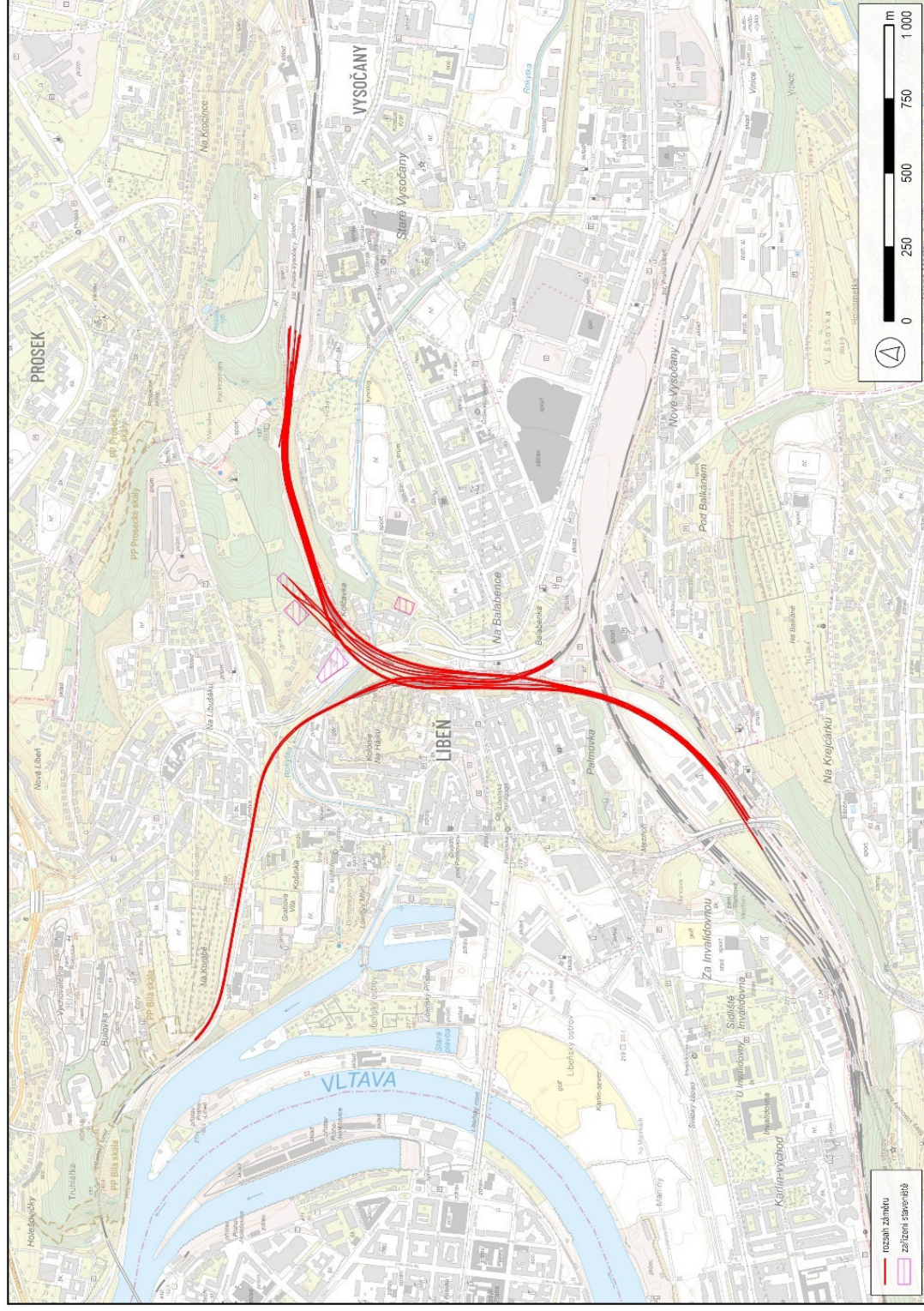
2. Popis záměru

Předmětem hodnocení vlivu stavby na krajinný ráz je kompletní přestavba významného železničního uzlu, který propojuje několik nádraží: Praha hl. nádraží, Praha-Vysočany, Praha-Libeň a Praha-Holešovice. Do odb. Balabenka bude také od severu nově zapojena také RS 4 VRT Praha-Balabenka – sjezd Lovosice. Kolejiště odb. bude kompletně přestavěno tak, aby výsledná kapacita tohoto uzlu odpovídala potřebám realizace nejen VRT, ale i budoucí podoby žel. uzlu Praha. Budoucí kolejiště bude rozsáhlejší a bude propleteno ve třech výškových úrovních, rozsah bude o jednu úroveň zvětšený. Traťová rychlost v uzlu Balabenka bude 80 až 100, respektive 115 km/h.

Součástí stavby bude velké množství umělých staveb, situovaných na malém území odbočky. Půjde zejména o mosty a estakády, kterých je celkem 25 (současně dochází k demolici 12 stávajících mostů). Mosty jsou doplněny třemi lávkami pro pěší a cyklisty a 27 opěrnými a zárubními zdmi. Řešený úsek bude napájen trakční soustavou stejnosměrné napětí 3 kV. Z technologií bude dominantní zabezpečovací zařízení a sdělovací zařízení, které bude kompletně přepracováno, včetně zavázání do zmíněných navazujících dopravních. Přeložky pozemních komunikací budou realizovány společně s rozsáhlou stavbou Městského okruhu, se kterým je přestavba železničního uzlu úzce koordinována. V předstihové stavbě také dojde k realizaci vedení elektrického napětí, plynovodů, vodovodů a vodních toků.

Záměr se nachází převážně na území hlavního města Prahy. Plánovaný stavební záměr je znázorněn na obrázku 1.

V příloze č. 3 je obsažena koordinační situace stavby.

Obr. 1. Umístění záměru

3. Dotčený krajinný prostor

Dle použité metodiky (Vorel et al. 2004) rozumíme pod pojmem **dotčený krajinný prostor** (DoKP) část krajiny, která je dotčena předpokládanými vlivy (zpravidla vizuálními) hodnoceného záměru. DoKP zahrnuje jedno nebo více míst krajinného rázu.

3.1. Charakteristika krajiny v lokalitě stavebního záměru

Dle Löwa et al. (2008) se záměr nachází ve vymezených oblastech krajinného rázu č. 7 Holešovicko – Trojské údolí a č. 8 Vysočanská kotlina.

Oblast krajinného rázu č. 7 Holešovicko – Trojské údolí je široké údolí Vltavy se strukturovanými svahy, pohledově provázané s Vysočanskou a Pražskou kotlinou. Od severu je omezeno hřbety Ládví, Čimického háje, a Na Farkách, před něž jsou představeny veduty ostrohů Velké skály - Šutky, Dlážděny, Bílé skály a Bulovky. Na západě ohraničeno přes Vltavu na Babu a hrany Šáreckého údolí a dále táhlými svahy Dejvic, na jihu hranou Hradčan a Letenské pláně a dále Vítkovem a Žižkovským hřbetem, na východě je otevřena do Vysočanské kotliny a dále na severu Proseckým svahem se skálami a nuančním hřbetem k Ládví. Základní matrice okolo řeky je tvořena převážně industriálními a sportovními plochami, na svazích především obytná zástavba – na levobřeží především bloková, doplňovaná rodinnými domky ve vyšších polohách na severu sídlištní. Osy tvoří hrany nivy Vltavy, trasa RBK v Holešovicích, srázné svahy a nadřazené silnice (Evropská, Podbabská, M. Horákové, Argentinská, Dělnická, Střelnická) a železnice s nádražími. Rozlehlá oblast je vnímána v celku jen s malým rozlišením a její různorodost se projevuje až v bližších prostorech. Z tohoto hlediska vykazuje velké krajinářské hodnoty především Trójská část, chráněná přírodním parkem Draháň – Trója. Severní, Kobyliská a Bohnická část, je prakticky přetvořena sídlišti a ta (zejména Bohnice) působí rušivě v celé oblasti. Libeňská část je pokračováním Vysočanské kotliny se stejnými klady i zápory. Zvláštní význam mají nivy Vltavy a jejich okraje. Tato rozlivová území hrála zásadní roli v povodňových situacích, a i dnes jsou významná.

Oblast krajinného rázu č. 8 Vysočanská kotlina je protáhlá kotlina s širokou nivou Rokytky na dně, na severu ohraničena Proseckými a Huťskými svahy, na jihu hřebenem Žižkovských kopců a Aloisovského ostrohu, na východě nuanční svahy, na západě otevřená do Holešovského údolí Vltavy. Matrice je tvořena převážně průmyslovou výstavbou s enklávami rodinného bydlení na okrajích, na západě blokovou a na východě sídlištní zástavbou. Osy tvoří tok Rokytky, úpatí Proseckých a Žižkovských svahů, dvě paralelní železnice a dopravní tahy ul. Kolbenova, Poděbradská a Sokolovská a další paralelní ulice. Typická je rázovitá průmyslová krajina 19. a poloviny 20. století s cennými partiemi. Svahy na jihu i na severu jsou částečně narušovány výstavbou a zahrádkami.

Dle typologie krajiny (Löw et al., 2008) se plocha posuzovaného záměru nachází v urbanizované krajině (dělení dle využití krajiny) a dále v krajině bez vylišeného reliéfu (dělení dle reliéfu).

3.2. Vymezení dotčeného krajinného prostoru

Dotčený krajinný prostor (DoKP) byl vymezen na základě potenciální viditelnosti stavebního záměru (samotného tělesa železniční trati). Potenciální viditelnost záměru byla stanovena na základě terénního šetření, zkušeností s obdobnými typy stavebních záměrů, geomorfologických map a na základě provedené analýzy potenciální viditelnosti a je ovlivněna zejména polohou kolejí, okolním reliéfem, přítomností vzrostlé vegetace (lesa), zástavby a vzdáleností pozorovatele od stavebního záměru. Dotčený krajinný prostor je znázorněn v na obr. 21. Jedná se o teoretický okruh, ze kterého by mohl být stavební záměr vizuálně patrný (nezohledňuje dílčí menší geomorfologické útvary, vzrostlou vegetaci s výjimkou lesa apod.). Okruh pro vymezení dotčeného krajinného prostoru byl stanoven ve vzdálenosti max. 3 km od plánované stavby. Při pohledech z větší vzdálenosti, než je vymezená oblast dotčeného krajinného prostoru, již nebude stavební záměr zřetelný a nebude se pohledově uplatňovat.

3.4. Údaje z historických map

V daném území jsou k dispozici historické mapy už ze začátku 18. století, a to **Müllerova mapa Čech** (z roku 1720), kde je patrná již existující komunikace severojižního směru spojující Prahu a Roudnici nad Labem (tzv. Lužická cesta). Významnou rozvojovou osou byl v této oblasti tok řeky Vltavy. Praha tehdy byla omezena pouze na část uvnitř hradeb, které jsou obklopeny hustou sítí obcí. Ty jsou dnes součástí Prahy a tvoří její městské části (Libeň, Prosek, Hloubětín atd.). Na mapě je dále patrný pravostranný přítok Vltavy, řeka Rokytka, která se Vltavě vlévá v oblasti původní obce Libně. Na pravém svahu údolí řeky Vltavy jsou patrné rozsáhlé plochy vinic.

Obr. 2. Výřez Müllerovy mapy Čech v oblasti Prahy, zachycena Libeň, Vysočany, Prosek atd. a dále četné vinice na svazích Vltavy a Rokytky

Obr. 3. Výřez z Císařských otisků, zachycena Stará Libeň, usedlosti Kolčavka, Kotlaska, Podviní, Balabenska, významná komunikace směrem z Prahy do Vysočan

Zájmová oblast je dále zachycena na mapě II. vojenského mapování z let 1806 – 1869 (tzv. Františkovo, měřítko 1 : 28 800). Obrázek 4 zachycuje okolí současné Balabanky v mapě II. vojenského mapování, kde jsou patrné významné usedlosti v okolí Prahy – Kotlaska, Kolčavka, Podviní atd. Dále jsou zde vidět významné komunikace z Prahy do Vysočan a směrem na sever k Mělníku. Zachycena je rovněž železnice – tzv. Těšnovská (dnes již neexistující) dráha a tzv. Trutnovská dráha.

4. Oblast krajinného rázu, místo krajinného rázu

4.1. Vymezení krajinných oblastí (KO)

Pro objasnění širších vztahů v krajině je třeba dle metodiky v dotčeném krajinném prostoru vymezit krajinné oblasti. Oblast krajinného rázu je chápána jako rozsáhlá část území s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou, která se výrazně liší od jiné oblasti ve všech charakteristikách či v některé z nich a která zahrnuje jedno či více míst krajinného rázu. Při vymezování krajinných oblastí hraje roli zejména geomorfologická charakteristika okolí a dále také přírodní a estetické charakteristiky krajinného rázu.

Celkem byla v dotčeném území vymezena jedna krajinná oblast, a to následující:

1. KO Praha

Kulturně historická charakteristika

Libeň, původně ves, povýšená v roce 1898 na město a roku 1901 připojená k Praze, je nyní součástí městské části Praha 8 a Praha 9. Rozkládá se východně a severovýchodně od vltavského meandru. Vznikla propojením a urbanizováním vsi Libně (Stará Libeň, Alt Lieben), libeňského židovského města, osady Nová Libeň, vsí Malé Holešovice (Holešovičky), vsi Podviní a několika desítek příměstských usedlostí.

Ves Libeň byla v 19. století centrem poměrně velkého panství, v níž žilo 1909 obyvatel ve 193 domech (včetně židovské čtvrti). V Libni působily vrchnostenské úřady až do roku 1849, kdy byly přeneseny do Karlína.

Libeň, obec s řemeslným a obchodním koloritem, obklopená viničními a zemědělskými usedlostmi, se ve druhé polovině 19. století proměnila v průmyslové předměstí Prahy. V říjnu 1898 se Libeň stala městem. Než však mohla získat formální prvky městského sídliště, došlo k další změně. V září 1901 byla Libeň jako jedno z prvních „předměstských měst“ Prahy spojena s metropolí.

V polovině 19. století také začala dramatická proměna libeňského prostoru. Efektivní propojení s Prahou a čilé zakládání dílen a různých podniků činily z donedávna agrárního sídliště s řadou viničních usedlostí regionální průmyslové a hospodářské centrum, zásadně se od počátku 20. století měnil reliéf libeňské oblasti. Oku lahodící krajinu s viničními terasami pohlcovala stále vyšší zástavba, roli dominantní osy tradičního libeňského osídlení ztrácela Rokytka, došlo k regulaci řeky Vltavy. Libeň se stala součástí velkoměsta se vším všudy.

Rozsáhlé plochy lesů, zemědělské a parkové zeleně ustoupily v průběhu 20. století smíšené bytové i průmyslové výstavbě. Moderní komunikační síť zčásti respektovala nejstarší trasy cest a silnic, zčásti byla nově zbudována (železnice, silnice, městská hromadná doprava včetně metra). Minulá desetiletí proměnu završila. Přesuny tisíců kubíků zeminy, přemostění, obchvaty, nadjezdy a podjezdy, demolice a zároveň nová výstavba učinily z Libně jednu z dynamických čtvrtí moderní Prahy. Osobitou atmosféru libeňské aglomerace tvoří bývalé továrny, zbytky židovského města, ukázky meziválečné i soudobé architektury, technické a kulturní památky spolu s areálem Libeňského ostrova a přístavu nebo

poslední příměstské usedlosti (Historický atlas měst České republiky, mapový portál, <http://towns.hiu.cas.cz/>).

Geologická a geomorfologická charakteristika

Stejně jako u kulturně historické charakteristiky není možné zcela od sebe oddělit podmíněnost přírodních a krajinných charakteristik, které jsou dané zejména geologickým a geomorfologickým vývojem v historii. Níže je uvedena obecná geomorfologická charakteristika širšího území a podmíněnost reliéfu jako nejzásadnějšího faktoru ovlivňující veškeré přírodní poměry a utváření krajiny jako takové. U každé krajinné oblasti jsou pak geomorfologická charakteristika a vlastnosti reliéfu popsány podrobněji.

Převážná část území Prahy se nachází v plochém až mírně zvlněném reliéfu *Pražské plošiny*. Typické jsou zde rozsáhlé plochy zarovnaných povrchů plošinného až velmi mírně ukloněného reliéfu, do něhož se zařezává výrazné údolí řeky Vltavy a jejích přítoků. Plochy zarovnaný reliéf s malými výškovými rozdíly dodává většině území celkově plošinný ráz. Naopak silně rozčleněné území zahloubených údolí, často se skalními stěnami na strmých svazích, výrazně zvyšuje členitost území (ráz vrchoviny až hornatiny). Pro reliéf na území Prahy je tedy typický nápadný rozdíl mezi dvěma základními soubory povrchových tvarů - vysoko položenými plošinami (zarovnanými povrchy) a poměrně hluboce zaříznutými údolími vodních toků.

Maximální výškové rozpětí území Prahy činí 225 m (400 m n. n. západně od Zličína - 175 m n. m. na hladině Vltavy pod Prahou). Plošinné až velmi mírně ukloněné povrchy (zarovnané povrchy) se nacházejí v několika výškových úrovních různého stáří a patří k několika typům (nejvyšší a nejstarší jsou na západě - ve výškách 360-400 m n. m., plošiny ve výškové úrovni 370-380 m n. m. na proterozoických horninách pravého břehu Vltavy, níže položené zarovnané povrchy převážně ve výškách 290-330 m n. m. jsou zachovány na západě od Vltavy, níže položené plošiny mezi 250-280 m n. m. zaujímají rozsáhlejší plochy na paleozoických horninách Říčanské plošiny v okolí Újezda, Klánovic, Hostivaře a Kyjí. Rozlehlé plošiny jsou na svrchnokřídových souvrstvích na SV v okolí Horních Počernic, Satalic a Čakovic a mírně se sklání směrem k severu.

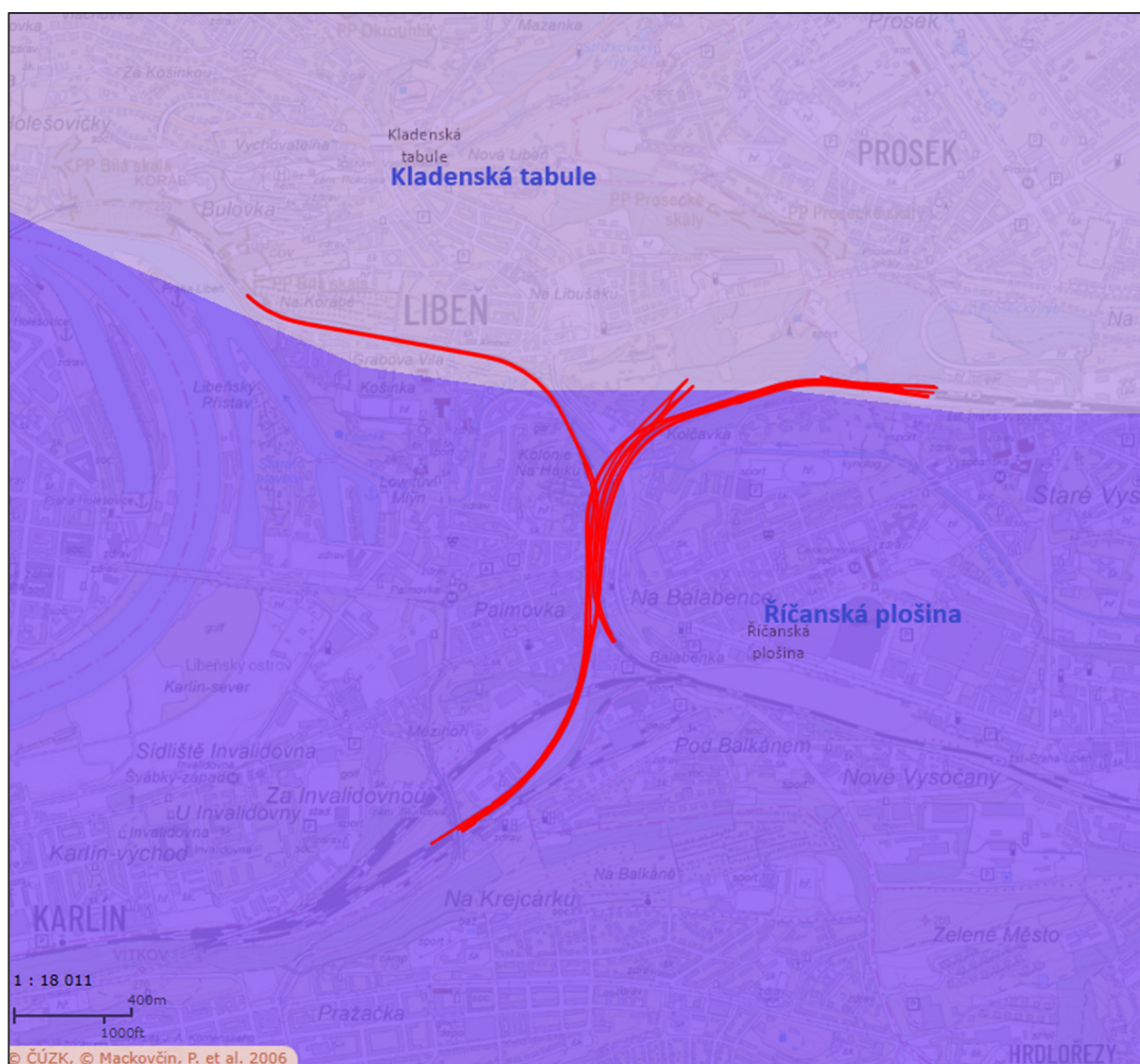
Mimo plošiny zarovnaných povrchů a hluboce zaříznutá údolí vodních toků, jsou významnými prvky reliéfu na území Prahy tvary podmíněné geologickou stavbou podloží. Jsou to suky a strukturní hřbítky na odolnějších partiích proterozoických a staropaleozoických hornin. Jejich tvar a velikost jsou závislé na strukturně tektonických poměrech a stupni denudace reliéfu. Tyto vyvýšeniny jsou vázány zejména na silicity (bulžníky), bazalty (spility), křemence, diabasy (žilné bazalty) a vápence. Morfologicky se zřetelně projevují především v silněji denudovaných územích a údolích v tektonicky členitém území podél pražského zlomu. Sledují zpravidla barrandienský směr (JZ-SV) a souvisí se strukturními a tektonickými poměry. Místy výrazně ovlivnily vývoj, tvary a směry údolí - Vltavy, Radotínského potoka, Šáreckého potoka, Rokytky, Botiče:

Vltava je hydrografickou osou území a tvoří erozní bázi území. Její výrazné a hluboce zaříznuté údolí směru J-S přetíná napříč struktury barrandienských hornin. Proto jsou na údolních svazích časté skalní výchozy i rozsáhlá skalní defilé, mnohde zvýrazněná kamenolomy. V Pražské kotlině má vltavské údolí nesoiměrný příčný profil s příkrým a vyšším levým svahem a mírnějšími a nižšími pravými svahy, kde jsou vyvinuty kvartérní říční terasy. Přítoky Vltavy a Berounky se zařezávají do podložních hornin a

vytvářejí hluboká až kaňonovitá údolí se zvětšeným sklonem dna - Karlický potok, Švarcava, Radotínský potok, Dalejský potok, Šárecký potok, Únětický potok, Rokytky apod.

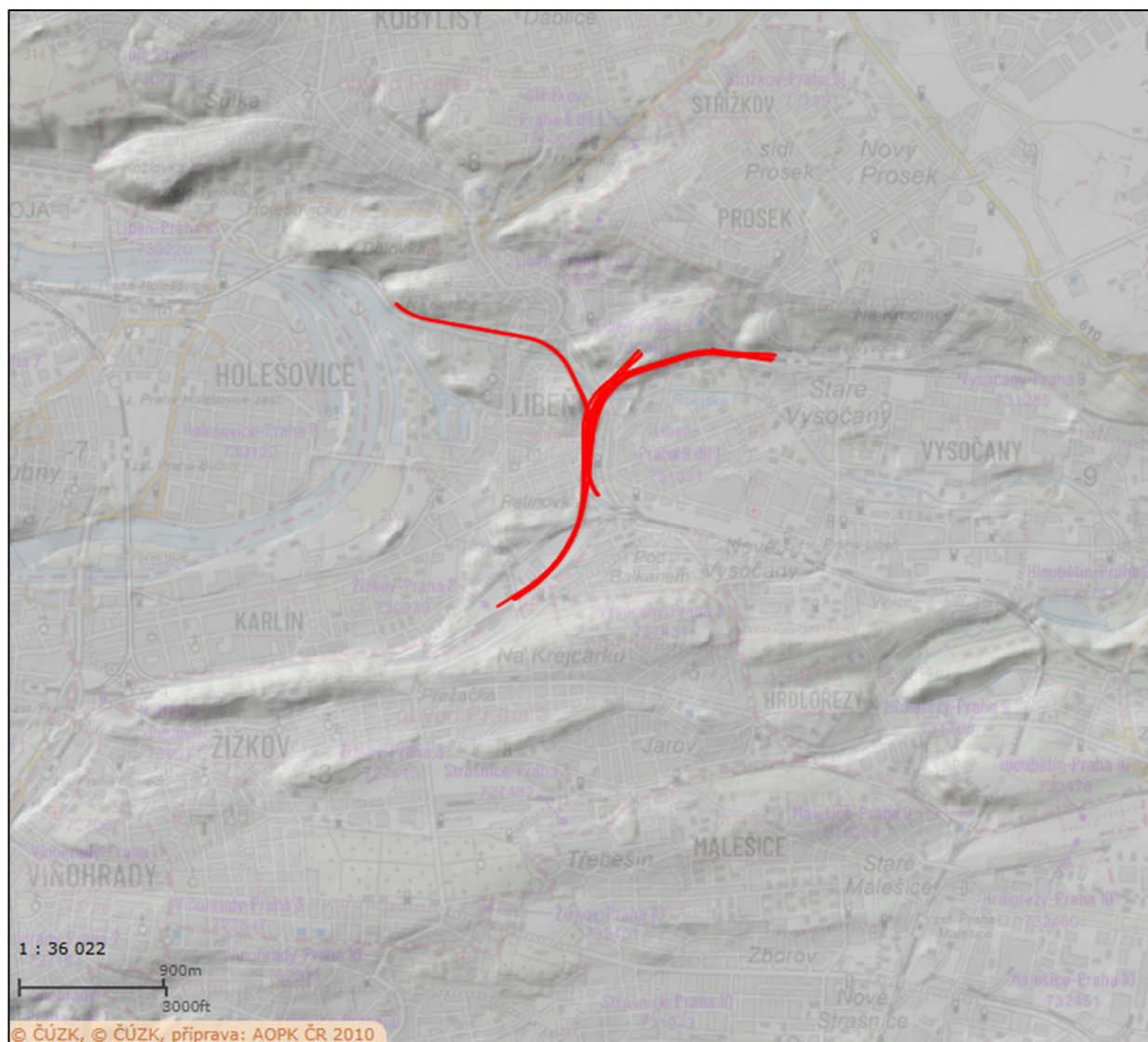
Celkově plochý ráz reliéfu zvýrazňují akumulace mladotřetihorních sedimentů (písky a štěrky) a čtvrtohorních uloženin (říční terasy, údolní nivy). V reliéfu se taktéž významně uplatňují eolické akumulační tvary – zejména sprašové pokryvy. Projevují se jako konzervační prvek, kopírující a změkčující původní reliéf.

V historické době byl reliéf na území města Prahy značně přeměněn činností člověka. Největší změny souvisejí s těžbou stavebních materiálů a navážkami. Úpravy hydrického režimu Vltavy umožnily i rozsáhlé změny v její nivě (Löw et al., 2008).

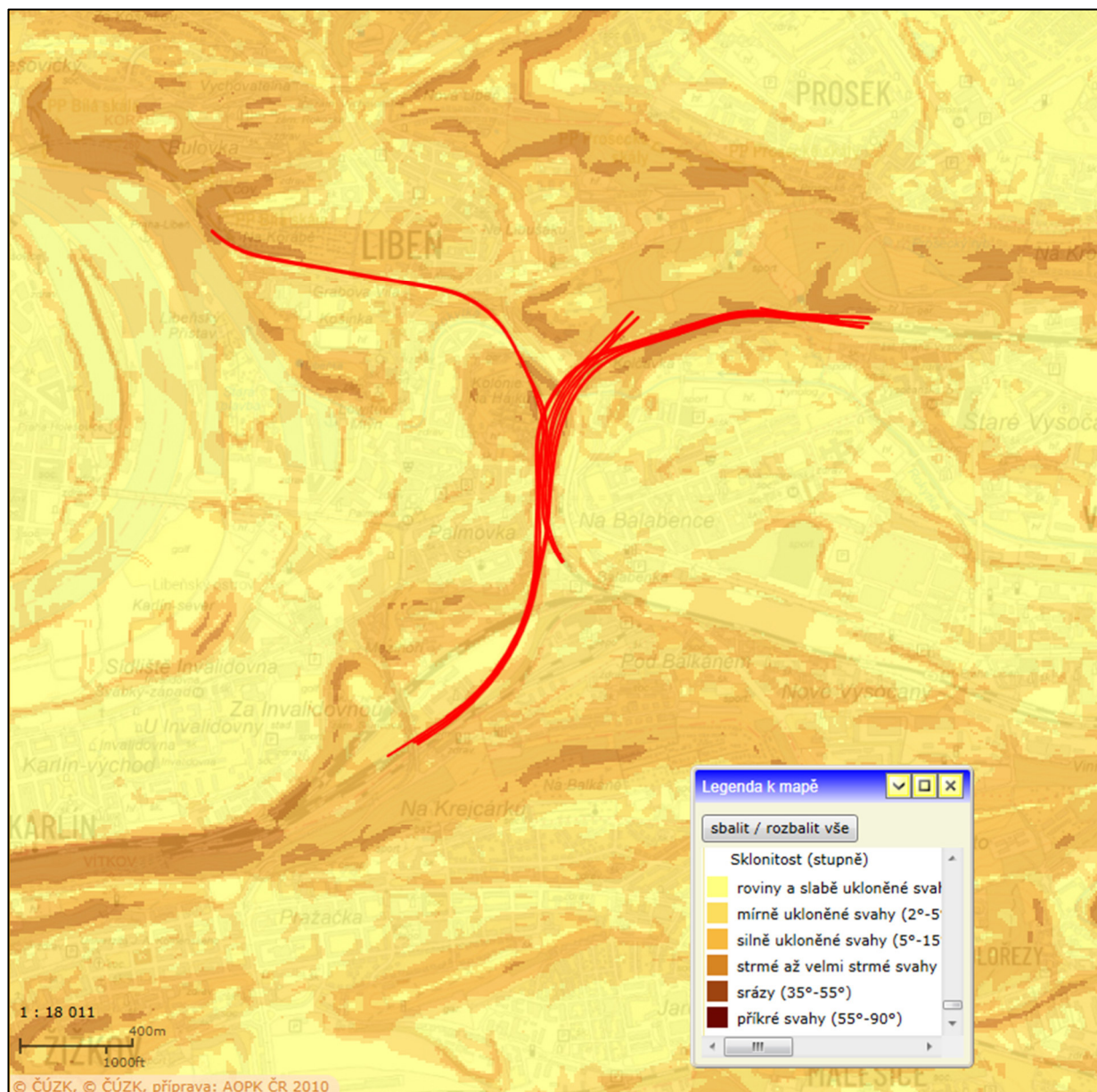
Obr. 5. Geomorfologické členění, přehled jednotek geomorfologických podcelků v trase záměru (červeně), zdroj: MAPOMAT, <http://mapy.nature.cz>

Obrázek 6 zachycuje digitální model terénu dotčeného území, kde je názorně snižena vodního toku Vltavy a Rokytky a okolní poměrně prudké svahy s navazujícími plošinami.

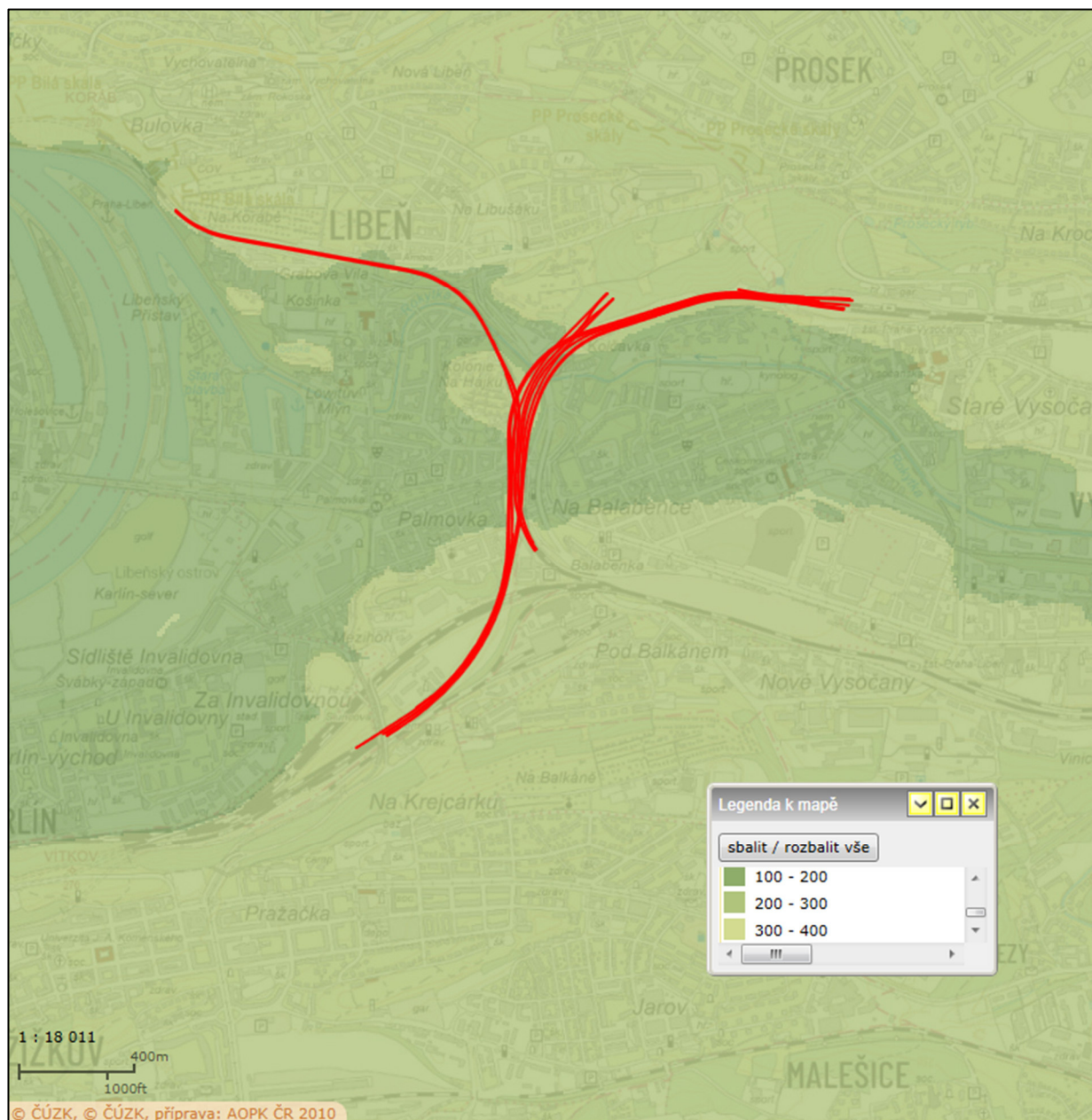
Obr. 6. Stínovaný reliéf dotčeného území (záměr červeně), zdroj: MAPOMAT, <http://mapy.nature.cz>

Obr. 7. ukazuje sklonitost terénu dotčené lokality, kde jsou opět patrné výrazné svahy Proseku a Malešic oproti plochě Vltavské kotlině a navazující Zdibské tabuli, Čakovické tabuli a Úvalské plošině.

Obr. 7. Sklonitost terénu dotčeného území (záměr červeně), zdroj: zdroj: MAPOMAT, <http://mapy.nature.cz>

Na obr. 8. je patrná střední nadmořská výška oblasti, ve které je situován posuzovaný záměr, kde je patrné poměrně malé výškové členění, kdy nejvyšší nadmořské výšky dosahují cca 300 m n.m. a nejmenších nadmořských výšek dotčené území dosahuje v oblasti Vltavské tabule oproti vyšším polohám plošin v oblasti Malešic a Proseku.

Obr. 8. Střední nadmořská výška dotčeného území (červeně: trasa VRT), zdroj: zdroj: MAPOMAT, <http://mapy.nature.cz>

4.1.1 Krajinná oblast – KO Praha

Oproti výše uvedenému menšímu měřítku geomorfologického členění jsou u jednotlivých krajinných oblastí uvedeny geomorfologické charakteristiky pro nejmenší geomorfologické jednotky okrsky. Krajinná oblast Praha zasahuje dle geomorfologického členění (Demek et Mackovčín (eds.) et al. (2006)) do tří vymezených geomorfologických okrsků: Pražská kotlina, Úvalská plošina a Zdibská tabule.

Pražská kotlina je okrskem ve střední části Říčanské plošiny. Jedná se o erozní kotlinu v povodí Vltavy vyvinutou na staropaleozoických jílovcích, prachovcích, břidlicích, drobách, křemencích, vápencích Barrandienu a pleistocenních říčních štěrcích a píscích. Převládá rovinný reliéf se středopleistocenními a mladopleistocenními říčními terasami a údolními nivami Vltavy a přítoků. Nejvyšším bodem je vrch Na Kotlasce (229,0 m).

Zdibská tabule je okrsek ve východní části Kladenské tabule. Jedná se o plochou pahorkatinu v povodí Vltavy při rozvodí Vltavy a Labe na pliocenních a pleistocenních říčních píscích a štěrcích. Je charakteristická slabě rozčleněným erozně denudačním povrchem s rozsáhlými plošinami pliocenní a nejvyšší staropleistocenní terasy Vltavy.

Úvalská plošina je okrsek v sv. části Říčanské plošiny. Jedná se o plochou hornatinu převážně v povodí Vltavy. Je vyvinutá na staropaleozoických prachovcích, jílovcích, břidlicích, drobách, pískovcích, křemencích, vzácně vápencích Barrandienu se zbytky cenomamských slepenců, pískovců a jílovců a pleistocenními říčními štěrky a písky. Jedná se o rozčleněný erozně denudační povrch s charakteristickými strukturními hřbety a suky se staropleistocenními říčními terasami Vltavy. Nejvyšším bodem je Háj (322 m).

Z výše uvedeného vychází **charakter krajinné oblasti**, kterou charakterizuje většinou plochý reliéf oblasti Vltavské kotliny, tedy údolí řeky Vltavy a Rokytky, na který navazují relativně prudké svahy nad údolím řeky Rokytky (Prosek, Malešice), a dále potom navazující plochý reliéf Pražské plošiny. Jedná se o intravilán města Prahy, tedy urbanizovanou oblast s dílčími polopřírodními prvky vázanými na svahy přiléhající k údolí Rokytky a Vltavy.

Antropogenní prvky v této krajinné oblasti převládají. Z velká části se jedná o sídelní zástavbu pražských městských částí s velmi hustou dopravní infrastrukturou řešenou často v několika nadzemních patrech (viz území uzlu Balabenka, ale i nádraží Praha – Libeň, silniční komunikace v ulici Čuprova a Spojovací atd.). Zástavbu tvoří bloky činžovních domů z 50. – 60. let doplněné novodobější zástavbou jak panelových domů z let 80-tých, tak novodobých moderních vil a bytových domů.

Železniční trať má v prostoru Balabenky dlouhou historii. V letech 1869 – 1875 ji zbudovala Společnost Rakouské severozápadní dráhy v rámci spojení mezi Berlínem a Vídní. V roce 1873 byla vybudována odbočná trať z Lysé nad Labem na provizorní nádraží na Rohanském ostrově, která byla roku 1875 prodloužena až na Severozápadní nádraží (nádraží Praha – Těšnov). Spojka od nádraží Praha – Vysočany okolo Kolčavky přes Palmovku a stanici Libeň – dolní nádraží na Těšnov byla jednokolejná. Po zrušení nádraží Praha – Těšnov v roce 1972 zbylo po železnici pouze torzo železničního viaduktu v blízkosti usedlosti Kolčavka a železniční násep (zdroj: informační panel městské části Praha 9).

Obr. 9. Historická fotografie Těšnovské trati v místě dnešního uzlu Balaběnka (zdroj: informační panel městské části Praha 9)

Obr. 10. Pohled na železniční trať z žst. Praha Libeň do žst. Praha – hl.n. z prostoru nevyužívaného prostoru západně od ulice Maletova, vlevo budova Správy železnic CDP Praha, v pozadí svah nad vodním tokem Rokytka mezi Vysočanami a Prosekem

Obr. 11. Pohled na železniční mosty přes ulici Sokolská v Praze Libni, součást uzlu Balabenka

Obr. 12. Vlevo: železniční most na ulici Čuprova, v popředí vodní tok Rokytky, vpravo: bývalá usedlost Kolčavka

Obr. 13. Železniční most přes ulici Čuprova

Obr. 14. Údolí vodního toku Rokytka, vlevo torzo železničního mostu přes Rokytku z roku 1875 na bývalé odbočné železniční trati Lysá nad Labem – Praha (trať byla zrušena v roce 1984)

Obr. 15. Pohled na železniční trať z žst. Praha – hl.n. na žst. Praha – Holešovice, pohled na cca 450 m dlouhý železniční most přes Rokytku a ulice Pivovarnická, Povltavská a Zenklova

Obr. 16. Pohled na železniční trať z žst. Praha – hl.n. a Praha - Libeň na žst. Praha – Holešovice (v popředí) a železniční trať ve směru na žst. Praha – Vysočany (uprostřed), v pozadí zalesněný svah nad údolím řeky Rokytka mezi Prosekem a Vysočanami

Obr. 17. Pohled jižním směrem na uzel Balabenka z ulice Nad Kotlaskou V (bývalá tzv. nouzová kolonie), v pozadí zalesněný severní svah se zahrádkářskou kolonií Na Balkáně

Obr. 18. Ulice Na Žertvách v Praze Libni, v pozadí železniční most uzlu Balabenka

Obr. 19. Pohled jižním směrem z vyhlídky Emy Destinové západně od PP Prosecké skály, uprostřed železniční uzel Balabenka

Z výše uvedeného je zřejmé, že oblast je velmi silně antropogenně ovlivněna, jedná se o kulturní krajinu s převažující sídelní a průmyslovou zástavbou a velmi hustou sítí dopravní infrastruktury s nízkým zastoupením přírodních či přírodě blízkých prvků.

Přírodní charakteristiky

Mezi základní hodnoty ochrany přírody byly zařazeny chráněná území, „naturové“ oblasti, přírodní biotopy, ekologická stabilita krajiny, migrační koridory a území, výskyt chráněných druhů a nelesní dřevinná vegetace.

Krajinná oblast není charakteristická příliš kvalitními přírodními charakteristikami. Jak je uvedeno výše, jedná se o kulturní krajinu ovlivněnou činností člověka a krajinu člověkem využívanou.

Do krajinné oblasti nezasahuje žádné velkoplošné **zvláště chráněného území** dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Z maloplošných zvláště chráněných území je možné zmínit PP Bílá skála, a PP Prosecké skály. Záměr do těchto zvláště chráněných území nezasáhne.

Do krajinné oblasti zcela nezasahuje žádný **přírodní park**.

Z **lokalit sítě Natura 2000** do krajinné oblasti nezasahuje žádná.

Z prvků **územního systému ekologické stability (ÚSES)** do oblasti zasahují 3 lokální prvky ÚSES (LBK L4/255, LBC L1/77 a LBK L3/254), přičemž LBK L4/255 je nefunkčním prvkem.

V území se nachází některé **významné krajinné prvky**, zejména vodní toky. Jedná se o následující VKP:

- Řeka Vltava (+ údolní niva)
- Řeka Rokytka (+ údolní niva)
- Les v okolí PP Prosecké skály
- Les v okolí vinice Máchelka
- Les v okolí zahrádkářské kolonie Na Balkáně

Co se týče dřevin rostoucích mimo les, je možné konstatovat, že se jedná o oblast urbánní s velmi relativně nízkým podílem mimolesní zeleně. Mimolesní zeleň je relativně hojně zastoupena v zástavbě Prahy (Prosek, Střížkov, Libeň, Vysočany, Karlín), jako doprovod vodního toku Rokytka, městských parků (Pod Korábem, Podviní atd.), prostorů podél naspů železničních tratí (či naspů bývalé Těšnovské železniční trati).

V oblasti se rovněž nachází několik památných stromů, ty jsou však situovány mimo železniční trať.

Z přírodovědného průzkumu (Ecological Consulting a.s., 2025) vyplývá, že trať je trasována mimo **přírodní či přírodě blízké typy biotopů**. Na území Prahy dojde k zásahům především do ruderálních stanovišť, k poškození hodnotnější vegetace nemůže dojít. Spojení směrem do Střížkovského tunelu je navrženo na svahu terasy pod Prosekem s nepřírozenou skladbou listnatých dřevin a keřovým patrem s hlohem, pačím zobem a trnkou.

Znaky estetických hodnot

Významnou součástí rázu krajiny je její estetická hodnota. Estetická hodnota krajiny vzniká z pozitivně přijímaných vlastností vnímané krajiny (prostorové vztahy, krajinná scéna) a z pozitivních

postojů vnímajícího subjektu (emocionálně i racionálně podmíněných). Je vnímatelným specifickým projevem přírodních, kulturních a estetických hodnot, harmonického měřítka a harmonických vztahů v krajině.

Dle § 12, odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny může orgán ochrany přírody a krajiny k ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území. Do žádného z těchto přírodních parků nebude záměr zasahovat.

Jak již bylo řečeno výše, obraz krajiny této krajinné oblasti není harmonický. Je to dáno zejména přítomností velkého množství antropogenních staveb, jednak zástavby pražských městských částí, ale i nekolikvrstevnatou strukturou dopravních staveb zahrnující, jak železnici, tak silniční dopravu, včetně dopravy tramvajové. Uzel Balabenka (včetně paralelních silničních staveb) představuje významnou bariéru městského prostoru oddělující od sebe dvě městské oblasti – Na Balabence a Na Kotlasce. Často neutěšený stav městských prostorů zejména v blízkosti dopravních staveb je výsledkem překotného průmyslového rozvoje této části Prahy v minulosti. Převažují prvky technicistního rázu, které svým měřítkem přesahují běžné prvky krajiny, a působí neutěšeným a neestetickým dojmem. Jedná se však o urbanizovanou městskou krajinu hlavního města, kde o zachovalém krajinném rázu můžeme hovořit jen stěží.

Historicko – kulturní charakteristiky

Historické hodnoty jsou dokladem historického vývoje, který je spojen s geografickými podmínkami a postupným osídlováním krajiny, a jsou současně památkami kulturními. Dochované doklady osídlování krajiny jsou zejména:

- sídelní struktura s půdorysným a hmotovým obrazem venkovských sídel dochovaným především v jejích jádrech,
- nemovité stavební a architektonické památky, nejvýznamnější součástí kulturního a historického dědictví jsou památky Unesco a národní kulturní památky;
- koncentrace nemovitých historických a kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů, prohlášených za památkovou rezervaci nebo památkovou zónu.

Vzhledem k tomu, že kulturně – historický vývoj nejde jednoduše rozčlenit podle dílčích krajinných oblastí, protože spolu prostorově i časově úzce souvisí, je jeho charakteristika popsána souhrnně výše pro celou posuzovanou oblast. Níže jsou uvedeny dílčí prvky (znaky) kulturně historické hodnoty.

Oblast se nachází v ochranném pásmu městské památkové rezervace

V krajinné oblasti se nacházejí některé nemovité kulturní památky, které jsou však vázány na intravilán pražských městských částí. Jedná se o následující **nemovité kulturní památky**:

- (výběr): cihelna Pod Labuťkou, usedlost Císařská, plynojem Pražské obecní plynárny, Nová Libeňská synagoga,), výklenková kaplička atd.

Žádná nemovitá kulturní památka neleží přímo v trase záměru a nebude stavbou dotčena.

Jako významnou kulturně-historickou charakteristiku můžeme označit rovněž bývalé usedlosti, které byly v 18. století šlechtickými sídly (např. Kolčavka, Kotlaska, Balabenka – nyní již neexistující atd.).

Zajímavostí je také lokalita tzv. nouzové kolonie Na Kotlasce a Na Hájků, které se nacházejí na zalesněném svahu kopce Hájek severně od bývalé usedlosti Kotlaska, v těsném sousedství železniční trati. Kolonie začala vznikat před začátkem 2. světové války, kdy zde vyrostly načerno malé domky, často upravené z vyřazených železničních vagónů s velmi úzkými uličkami pouze pro pěší.

Na základě výše uvedeného byly shrnuty výše zmiňované indikátory přítomnosti znaků přírodních, kulturních a historických charakteristik krajinné oblasti.

Tab. 1. Indikátory přítomnosti přírodních, kulturních a historických hodnot krajinné oblasti Praha a její severní předměstí

1. Indikátory přítomnosti přírodních hodnot dle zákona č. 114/1992 Sb.
1.1 Přítomnost maloplošných zvláště chráněných území
1.2 Přítomnost skladebných prvků vyšších ÚSES (lokální úrovně)
1.3 Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)
2. Indikátory přítomnosti estetických hodnot
2.1 Relativně vysoký podíl lesní a mimolesní zeleně vázaný na okolní svahy, násypy železnice, parky a městskou zeleň
2.2 Rozhledy na intravilán Prahy z okolních vyvýšenin (Hájek, Nad Kotlaskou, Labuťka, Prosecké skály, zahrádkářská kolonie Na Balkáně atd.)
2.3 Zajímavé geomorfologické uspořádání s efektní prostorovou scénérií s výhledy na pražské dominanty a obecně zástavbu staré Prahy a okolních městských částí
3. Indikátory přítomnosti kulturní a historické charakteristiky
3.1. Ochranné pásmo městské památkové zóny Prahy
3.2 Kulturní památky v intravilánu Prahy
3.3 Pozůstatky usedlostí – Kotlaska, Kolčavka, Podviní atd.

4.2. Vymezení míst krajinného rázu

Ve stanoveném dotčeném krajinném prostoru (DoKP), ve kterém byla vymezena jedna krajinná oblast, bylo vylišeno jedno místo krajinného rázu (MKR), které je z hlediska charakteristik krajinného rázu víceméně homogenní. Místem krajinného rázu chápeme část krajiny, stejnorodou z hlediska přírodních, kulturních a historických charakteristik a výskytu estetických a přírodních hodnot, které odlišují místo krajinného rázu od ostatních míst krajinného rázu. Každé místo krajinného rázu má tedy svůj individuální charakter. Místa krajinného rázu rovněž představují oblasti, ze kterých bude záměr teoreticky viditelný, tedy byly vygenerovány vizuálně potenciálně dotčené plochy bez hustého lesního

porostu a zástavby, které byly sceleny do relativně kompaktních území (vymezení míst krajinného rázu viz. obr. 15.). Vymezení míst krajinného rázu bylo provedeno na základě tzv. **analýzy potenciální viditelnosti**. Mapové vyjádření analýzy viditelnosti je uvedeno na obr. 14. Níže je popsána metodika analýzy.

Analýza potenciální viditelnosti – metodika:

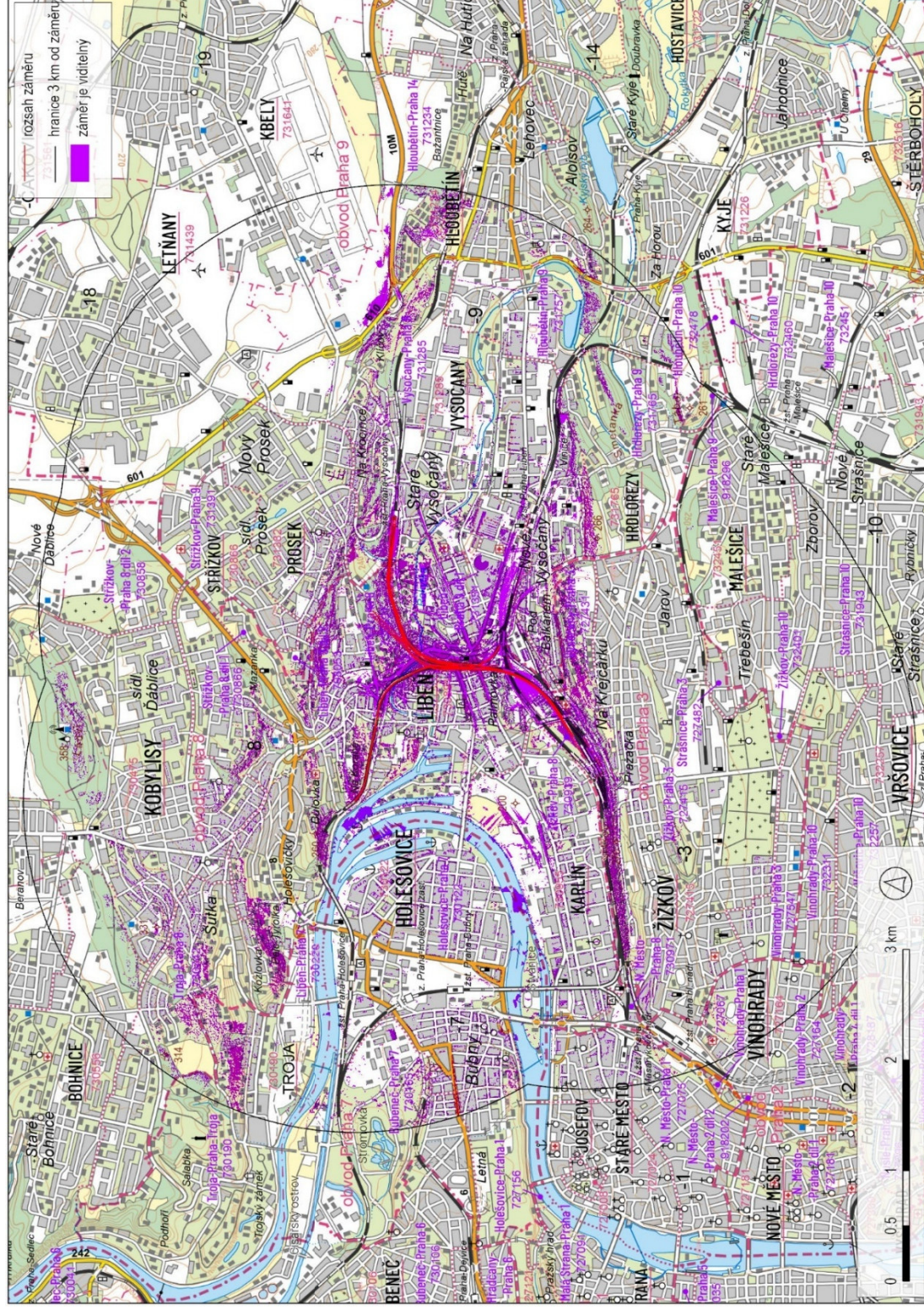
Analýza viditelnosti byla zpracována v prostředí ArcGIS Pro (ESRI) za použití geoprocessingového nástroje *Viewshed*, který umožňuje modelovat viditelné oblasti z vybraného pozorovacího bodu nebo objektu. Cílem bylo určit plochy, ze kterých bude daný záměr vizuálně patrný. Podkladem pro analýzu byl Digitální model povrchu 1. generace (DMP 1G) poskytovaný ČÚZK, který byl převeden do rastrového formátu s rozlišením 4 m²/pixel (odpovídá velikosti buňky 2 × 2 m) a transformován do souřadnicového systému S-JTSK / Krovak East North, EPSG:5514, a v nástroji funguje jako vstupní vrstva výpočtu (Input raster). Digitální model povrchu (DMP) zahrnuje jak přirozený terén, tak i nadzemní objekty jako jsou budovy nebo vegetace, a je založen na datech z leteckého laserového skenování provedeného v letech 2009–2013. Model tak do určité míry reflektuje i překážky, které ovlivňují viditelnost, ale je nutné počítat s jeho časovým omezením – nezohledňuje aktuální stav vegetace nebo novou zástavbu. Analýza byla provedena pro okruh o poloměru 3 km od plánovaného záměru, který se vytyčí za využití nástroje *buffer*. Viditelnost byla vyhodnocena jako maximální možná, tj. pouze na základě výškových dat obsažených v DMP, bez modelování dočasných či sezónních překážek.

Při výpočtu byly dále nastaveny následující parametry ovlivňující přesnost výsledku:

- **Z factor: 1** – tento faktor kompenzuje rozdílné jednotky mezi horizontální a vertikální složkou modelu (např. pokud výšky jsou v metrech a horizontální data v jiných jednotkách) a zároveň slouží k přizpůsobení měřítka výškových dat pro přesnější výsledky v projekcích, jako je S-JTSK.
- **Refrakční koeficient (refractivity coefficient): 0,13** – zohledňuje ohyb světla v atmosféře, který způsobuje, že reálná viditelnost může být mírně větší než geometrická. Tento parametr je běžně nastavován na hodnotu 0,13, což odpovídá standardní atmosférické refrakci.

Záměr se v novém stavu bude nacházet nejen na tělese původního objektu, ale dochází také k výstavbě nových těles v různých výškách. Výšky těchto těles jsou již zaneseny v dgn nebo dwg souborech a není tedy potřeba je nanášet do území, složitě interpolovat skrze TIN a opětovně hodnoty nanášet na linie. Tato zmíněná metoda je využitelná v případě, kdy daná dgn/dwg vrstva výšky neobsahuje, avšak její přesnost je pouze orientační. Nástroj *Viewshed* vypočítá hodnoty pixelů podle počtu maximální možné viditelnosti objektu z daného pixelu a vytvoří vrstvu, kterou je potřeba dále upravit, jelikož nás zajímá viditelnost alespoň části zkoumaného objektu z daného místa. Proto je tedy potřeba změnit symbologii výstupní vrstvy, a to takovým způsobem, kdy buňkám do hodnoty 1 nastavíme průhlednou barvu na 100 % nebo ji odstraníme úplně a zbytek rozsahu klasifikujeme jako jednu hodnotu s přiřazenou konkrétní barvou. Výstupem analýzy jsou pak polygonové plochy, které ukazují místa, ze kterých je možné záměr vizuálně detekovat. Tyto plochy představují teoretickou viditelnost za ideálních podmínek, bez aktuálních sezónních nebo dočasných překážek. Je nutné brát v potaz i tu skutečnost, že digitální model povrchu zahrnuje 3D vrstvu zástavby, čímž pádem jsou detekovány i plochy viditelnosti, které jsou na horních hranách objektů zástavby. Nejedná se však o veřejný prostor nebo místo, odkud by běžný člověk mohl záměr pozorovat. Mapa analýzy viditelnosti

tak slouží pouze jako podklad pro vymezení dotčeného krajinného prostoru a její platnost je nutné ověřit terénním průzkumem. Mapa analýzy viditelnosti je znázorněna na obr. 20.

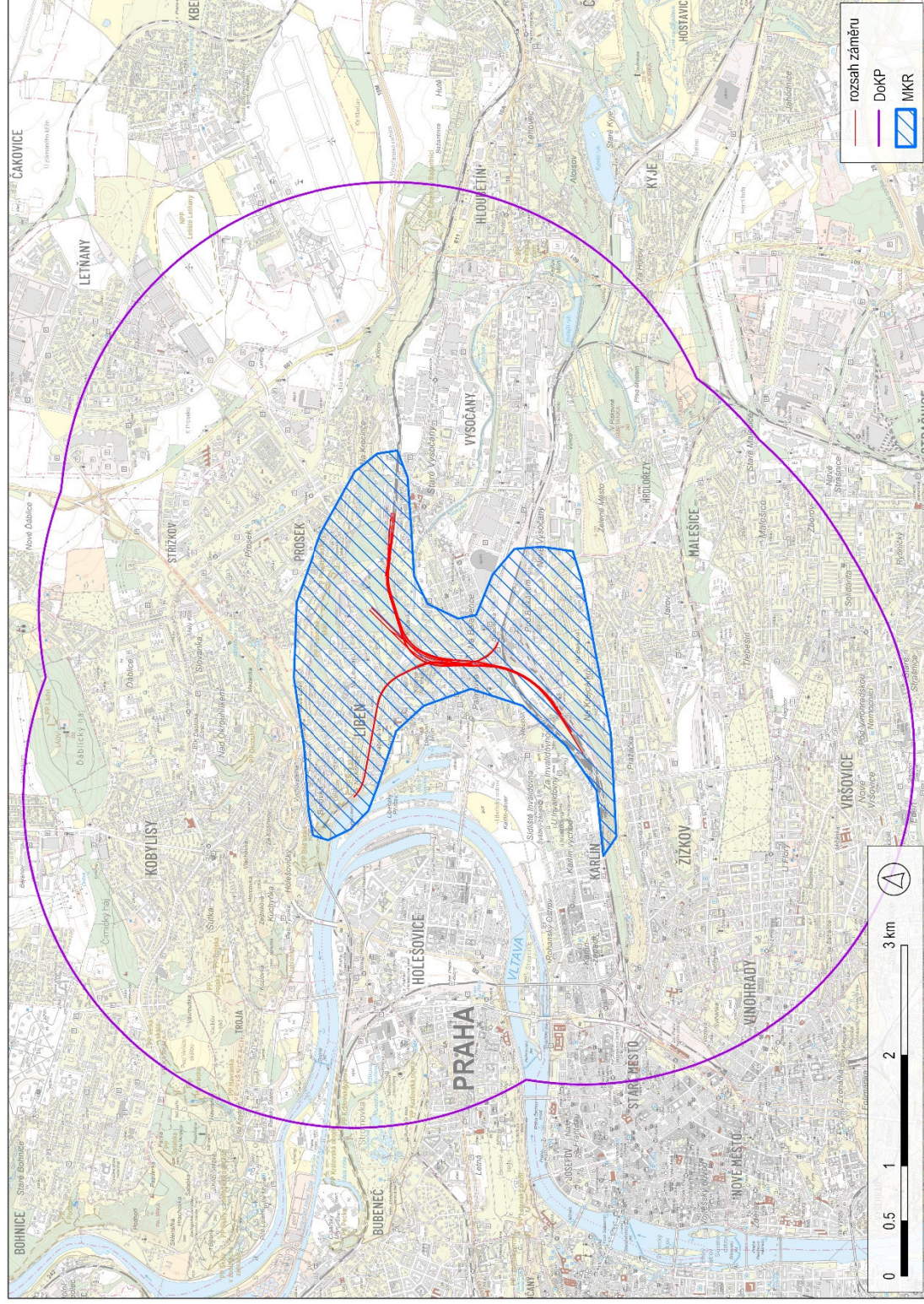
Obr. 20. Analýza potenciální viditelnosti záměru, viz rovněž příloha č. 2

Celkem bylo vyčleněno **1 místo krajinného rázu (viz obr. 21.):**

- 1) MKR Okolí uzlu Balabenka

Místo krajinného rázu (MKR Okolí uzlu Balabenka) představuje okolí samotného stavebního záměru a přilehlé svahy údolí řeky Rokytky.

Vzhledem k charakteru území a charakteru stavebního **nebyla další místa krajinného rázu v širším okolí záměru identifikována**. V následující kapitole je provedena identifikace znaků krajinného rázu míst dotčeného krajinného prostoru a je provedena jejich klasifikace.

Obr. 21. Vymezení dotčeného krajinného prostoru (DoKP) a místa krajinného rázu (MKR) v souvislosti s posuzovaným záměrem

5. Identifikace znaků krajinného rázu dotčeného krajinného prostoru a jejich klasifikace

V předcházející podkapitole byly popsány základní znaky krajinné oblasti a bylo stanoveno místo krajinného rázu.

Pro vyhodnocení vlivu stavby na krajinný ráz je však třeba určit znaky všech vymezených míst krajinného rázu a pro jednotlivé znaky stanovit význam těchto charakteristik v celkovém výrazu krajiny a jejich projev, tedy provést jejich klasifikaci. Identifikované znaky jsou pro místa krajinného rázu uvedeny v tabulce č. 2.

5.1. Krajinný prostor č. 1 – Okolí uzlu Balabenka

Místo krajinného rázu (MKR Okolí uzlu Balabenka) představuje okolí samotného stavebního záměru – tedy bezprostřední okolí železniční trati, její náspy a přilehlé pozemky, a dále také svahy nad údolím řeky Rokytka – tedy prosecký svah a malešický svah.

Vymezení MKR je patrné z obr. 15.

V následující tabulce jsou uvedeny identifikované znaky a hodnoty MKR.

Tab. 2. Identifikované znaky přírodních, estetických, kulturních a historických charakteristik místa krajinného rázu

<i>MKR Okolí uzlu Balabenka</i>	
Znaky dle §12	Konkrétní identifikované znaky a hodnoty
Znaky přírodní charakteristiky vč. přírodních hodnot, VKP a ZCHÚ	Přítomnost skladebných prvků ÚSES (lokální úrovně)
	PP Bílá skála
	PP Prosecké skály
	VKP Rokytka a údolní niva
	VKP les v okolí PP Prosecké skály
	VKP les v okolí vinice Máchelka
	VKP les v okolí zahrádkářské kolonie Na Balkáně
	Relativně hojná mimolesní zeleň vázaná na intravilán městských částí, městských parků, doprovodu vodního toku Rokytka, náspů železniční trati, včetně bývalého náspu těšnovské dráhy
Znaky estetických hodnot vč. měřítka a vztahů v krajině	Lesní porosty na svazích údolí Rokytka (prosecký a malešický svah)
	Zelený horizont Proseka a Malešic (zalesněný prosecký a malešický svah údolí řeky Rokytka)
	Relativně hojná mimolesní zeleň vázaná na intravilán městských částí, městských parků, doprovodu vodního toku Rokytka, náspů železniční trati, včetně bývalého náspu těšnovské dráhy
	Lesní porosty na svazích údolí Rokytka (prosecký a malešický svah)
	Rozhledy na intravilán Prahy z okolních vyvýšenin (Hájek, Nad Kotlaskou, Labuťka, Prosecké skály, zahrádkářská kolonie Na Balkáně atd.)

MKR Okolí uzlu Balabenka	
Znaky dle §12	Konkrétní identifikované znaky a hodnoty
	Zajímavé geomorfologické uspořádání s efektní prostorovou scénérií s výhledy z okolních vyvýšenin a svahů údolí Rokytky na pražské dominanty a obecně zástavbu staré Prahy a okolních městských částí
	Významný dopravní uzel Balabenka (včetně paralelních silničních staveb), který představuje významnou bariéru městského prostoru oddělující od sebe dvě městské oblasti – Na Balabence a Na Kotlasce.
	Neutěšený stav městských prostorů zejména v blízkosti dopravních staveb, který je výsledkem překotného průmyslového rozvoje této části Prahy v minulosti.
	Převažující prvky technicistního rázu, které svým měřítkem přesahují běžné prvky krajiny, a působí neutěšeným a neestetickým dojmem.
	Koncentrace významných dopravních staveb do malého prostoru, často v několika výškových úrovních
Znaky kulturní charakteristiky vč. kulturních dominant	Velké množství antropogenních staveb reprezentující překotný rozvoj původně okrajových částí města Prahy
	Bloková zástavba architektonicky hodnotných činžovních domů v okolí (Palmovka, Balabenka, Na Kotlasce atd.
	Zástavba původních nouzových kolonií Na Kotlasce a Na Hájkou
Znaky historické charakteristiky	Průmyslové objekty
	Kulturní památky – cihelna Pod Labučkou, usedlost Císařská, plynojem Pražské obecní plynárny, Nová Libeňská synagoga,), výklenková kaplička atd.

6. Vyhodnocení míry vlivu záměru na krajinný ráz – posouzení zásahu

V této kapitole je provedena klasifikace každého znaku determinované charakteristiky krajinného rázu jednotlivých krajinných prostorů. Jednotlivé znaky byly klasifikovány podle pozitivních či negativních projevů, dle jejich významnosti v krajinném rázu, dle cennosti.

Pro názornost je výsledek klasifikace znaků KR pro místa krajinného rázu zpracován ve formě tabulek (tab. č. 3). Jednotlivé identifikované znaky KR jsou klasifikovány ve třech kategoriích:

- První kategorii tvoří projev znaku KR, který může být negativní, neutrální nebo pozitivní.
- Druhou kategorií je klasifikace dle významu znaku KR v daném místě krajinného rázu. Význam může být zásadní, spouštějící či doplňující.
- Třetí kategorii tvoří klasifikace dle cennosti. Dle cennosti může být znak jedinečný, význačný či běžný.

Posouzení míry vlivu na identifikované znaky je pak provedeno v posledním sloupci tabulky. Pro posouzení míry vlivu je použita sedmistupňová stupnice, kdy nejmenší vliv představuje komentář pozitivní zásah a nejhorší možný stav pak komentář stírající zásah. Detailní popis jednotlivých kategorií znaků krajinného rázu je uveden v metodickém postupu (viz. metodický postup, Vorel et al. 2004).

Fotovizualizace záměru

V souvislosti s posouzením míry vlivu stavby na krajinný ráz uvádíme orientační fotovizualizace stavby přestavba uzlu Balabenka (zdroj: Ateliér Onixia, 2025), které jsou znázorněny na obrázcích níže.

Obr. 22. Ulice Sokolovská s novým mostním objektem železniční trati (zdroj: Ateliér Onixia)

Obr. 23. Vizualizace přestavby uzlu Balabenka v prostoru od ulice Sokolská po napojení na budoucí Strážkovský tunel, pohled severovýchodním směrem, výškové budovy nejsou součástí záměru (zdroj: Ateliér Onixia)

Obr. 24. Vizualizace přestavby uzlu Balabenka v sousedství bývalé usedlosti Kotlaska, ulice Sokolská, pohled jihovýchodním směrem, výškové budovy nejsou součástí záměru (zdroj: Ateliér Onixia)

Tab. 4. Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a určení míry vlivu záměru na tyto znaky – MKR Okolí uzlu Balabenka

MKR Okolí uzlu Balabenka		Klasifikace identifikovaných znaků			Posouzení míry vlivu na identifikované znaky
Znaky dle §12	Konkrétní identifikované znaky a hodnoty v MKR	Dle pozitivních či negativních projevů	Dle významu v KR	Dle cennosti	
		pozitivní (+) neutrální (0) negativní (-)	zásadní (Z) spoluurčující (S) doplňující (D)	jedinečný (J) význačný (V) běžný (B)	pozitivní zásah žádny zásah slabý zásah středně silný zásah silný zásah stírající zásah
Znaky přírodní charakteristiky vč. přírodních hodnot, VKP a ZCHÚ	Přítomnost skladebných prvků ÚSES (lokální úrovně)	+	D	B	žádny
	PP Bílá skála	+	D	V	žádny
	PP Prosecké skály	+	D	V	žádny
	VKP Rokytky a údolní niva	+	S	V	slabý
	VKP les v okolí PP Prosecké skály	+	S	V	žádny
	VKP les v okolí vinice Máchelka	+	S	V	slabý
	VKP les v okolí zahrádkářské kolonie Na Balkáně	+	S	V	žádny
	Relativně hojná mimolesní zeleň vázaná na intravilán městských částí, městských parků, doprovodu vodního toku Rokytky, náspů železniční trati, včetně bývalého náspu těšnovské dráhy	+	D	V	slabý
	Lesní porosty na svazích údolí Rokytky (prosecký a malešický svah)	+	S	V	slabý
	Zelený horizont Proseka a Malešic (zalesněný prosecký a malešický svah údolí řeky Rokytky)	+	S	V	slabý
Znaky estetických hodnot vč. měřítka a vztahů v krajině	Relativně hojná mimolesní zeleň vázaná na intravilán městských částí, městských parků, doprovodu vodního toku Rokytky, náspů železniční trati, včetně bývalého náspu těšnovské dráhy	+	D	B	slabý
	Lesní porosty na svazích údolí Rokytky (prosecký a malešický svah)	+	S	V	slabý
	Rozhledy na intravilán Prahy z okolních vyvýšenin (Hájek, Nad Kotlaskou, Labuťka, Prosecké skály, zahrádkářská kolonie Na Balkáně atd.)	+	D	V	žádny
	Zajímavé geomorfologické uspořádání s efektní prostorovou scenérií s výhledy z okolních vyvýšenin a svahů údolí Rokytky na pražské dominanty a obecně zástavbu staré Prahy a okolních městských částí	+	S	V	žádny
	Významný dopravní uzel Balabenka (včetně paralelních silničních staveb), který představuje významnou bariéru městského prostoru oddělující od sebe dvě městské oblasti – Na Balabence a Na Kotlasce.	-	S	B	žádny
	Neutěšený stav městských prostorů zejména v blízkosti dopravních staveb, který je výsledkem překotného průmyslového rozvoje této části Prahy v minulosti.	-	S	B	žádny
	Převažující prvky technicistního rázu, které svým měřítkem přesahují běžné prvky krajiny, a působí neutěšeným a neestetickým dojmem.	-	S	B	žádny
	Koncentrace významných dopravních staveb do malého prostoru, často v několika výškových úrovních	-	S	B	žádny
	Velké množství antropogenních staveb reprezentující překotný rozvoj původně okrajových částí města Prahy	-	S	B	žádny
	Bloková zástavba architektonicky hodnotných činžovních domů v okolí (Palmovka, Balabenka, Na Kotlasce atd.)	+	S	V	žádny
Znaky kulturní charakteristiky vč. kulturních dominant	Zástavba původních nouzových kolonií Na Kotlasce a Na Hájku	0	D	B	žádny
	Průmyslové objekty v okolí Balabenky	-	D	B	žádny
	Kulturní památky – cihelna Pod Labuťkou, usedlost Císařská, plynojem Pražské obecní plynárny, Nová Libeňská synagoga, výklenková kaplička atd.	+	D	B	žádny

7. Celkové shrnutí vlivu stavby na identifikované znaky

V následujících odstavcích je podán stručný komentář ke klasifikaci znaků uvedených v předcházející tabulce a stručné vyhodnocení vlivu stavby na krajinný ráz pro jednotlivá místa krajinného rázu, a to na základě výše uvedené analýzy.

MKR – Okolí uzlu Balabenka

Ve výše uvedené analýze bylo pro vyhodnocení vybráno pouze jedno místo krajinného rázu, a to oblast v bezprostředním okolí stavebního záměru do vzdálenosti max. do 1 km od něj.

Nejvíce se bude stavební záměr vizuálně projevovat v bezprostředním okolí stavebního záměru. Z okolních svahů (prosecký, malešický) údolí Rokytky se záměr bude projevovat minimálně. Pohledy na železniční trať z veřejně dostupných míst jsou velmi omezené díky husté zástavbě vysokých domů intravilánu Prahy a také díky vzrostlé zeleni na zelených horizontech Proseka a Malešic.

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že záměr může znamenat pouze slabý zásah do určitých znaků krajinného rázu, a to především spojených s kácení mimolesní či lesní zeleně v okolí železniční trati (jednak na samotných náspech stávající železnice, tak v souvislosti s realizací krátké spojky do budoucího Střížkovského tunelu).

8. Závěr

Míra vlivu na znaky krajinného rázu daných krajinných prostorů byla, vzhledem k výše uvedeným skutečnostem vyhodnocena na úrovni **slabého zásahu**. Níže v tabulce je uveden souhrn předpokládaných vlivů na zákonná kritéria krajinného rázu dle §12 zákona č. 114 /1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Tab. 5. Souhrn vlivů na zákonná kritéria krajinného rázu (viz §12 zákona)

Zákonná kritéria krajinného rázu	Vliv záměru
Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky	<i>slabý</i>
Vliv na rysy a hodnoty kulturní charakteristiky	<i>žádný</i>
Vliv na VKP	<i>slabý</i>
Vliv na ZCHÚ	<i>žádný</i>
Vliv na kulturní dominanty	<i>žádný</i>
Vliv na estetické hodnoty	<i>slabý</i>
Vliv na harmonické měřítko krajiny	<i>slabý</i>
Vliv na harmonické vztahy v krajině	<i>slabý</i>

Z výše uvedené analýzy vyplývá, že realizace stavebního záměru bude znamenat vliv pouze na úrovni slabého zásahu, a to zejména s ohledem na předpokládané kácení dřevin rostoucích mimo les, případně části lesních porostů v okolí železniční trati a v souvislosti s realizací krátké spojky do Střížkovského tunelu. Záměr může rovněž mírně násobit negativní estetické hodnoty okolí uzlu Balabenky a všech zde umístěných staveb dopravní infrastruktury, včetně nepříliš hodnotného harmonického měřítka. Stavba se v krajině však téměř neprojeví. Nejvíce se bude stavební záměr vizuálně projevovat v bezprostředním okolí stavebního záměru. Z okolních svahů (prosecký, malešický) údolí Rokytky se záměr bude projevovat minimálně. Pohledy na železniční trať z veřejně dostupných míst jsou velmi omezené díky husté zástavbě vysokých domů intravilánu Prahy a také díky vzrostlé zeleni na zelených horizontech Proseka a Malešic.

Záměr je vkládán do stávající velmi husté dopravní infrastruktury, nenarušuje významně význačné nebo charakteristické vlastnosti krajiny a nemůže výrazněji změnit krajinný ráz. Stavba nepředstavuje významný zásah do znaků a hodnot jednotlivých charakteristik krajinného rázu dotčeného krajinného prostoru.

Výše uvedené hodnocení prokázalo, že realizace stavebního záměru „**Přestavba odbočky Balabenka**“ nebude znamenat snížení přírodních a estetických hodnot, významnou změnu krajinného rázu dotčeného krajinného prostoru ani významné dotčení kritérií stanovených § 12 zákona č. 114/1992 Sb. (VKP, ZCHÚ, kulturní dominanty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině).

Přílohy:

Příloha 1	Doklad o absolvování programu ochrana krajinného rázu dle § 12 zák. č. 114/1992 Sb.
Příloha 2	Analýza viditelnosti
Příloha 3	Koordinační situace stavby

Použitá literatura:

- Ateliér Onixia (2025): Vizualizace záměru Přestavba odbočky Balabenka
- Demek, J., Mackovčin P. (eds.) a kol. (2006): Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. AOPK ČR, Brno, 582 s.
- Ecological Consulting a.s. (2025): Přestavba odbočky Balabenka. Biologický průzkum.
- Chlupáč et al. (2002): Geologická minulost České republiky. Academia. 436 s.
- Kupka, J. (2010): Krajiny kulturní a historické. Vliv hodnot kulturní a historické charakteristiky na krajinný ráz naší krajiny. ČVUT v Praze. Praha.
- Löw, J. – Novák, J. (2008): Typologické členění krajin České republiky. Urbanismus a územní rozvoj, ročník XI, číslo 6/2008.
- Löw, J. et al. (2008): Územně analytické podklady Hlavního města Prahy. Jev 17 – „Oblast krajinného rázu a její charakteristika“, Jev 18 – „Místo krajinného rázu a jeho charakteristika.
- Společnost „MP+Valbek+MOTT+EGIS – RS 4 VRT Praha-Balabenka – sjezd Lovosice (2025): Přestavba odbočky Balabenka. Projektová dokumentace, koncept.
- Vorel, I. (1997): Hodnocení krajinného rázu – hledání objektivnosti. Územní plánování a urbanismus, ročník XXIV/1997
- Vorel, I. (1997): Námet metodického postupu hodnocení vlivu stavby na krajinný ráz. Ochrana přírody, ročník 52, č.10, str. 314-316.
- Vorel, I. et al. (2004): Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Metodický postup. nepublikováno. ČVUT Praha, FA, ústav urbanismu.
- Vorel, I. – Kupka, J. (2011): Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení. ČVUT.
- Historický atlas měst České republiky, mapový portál, <http://towns.hiu.cas.cz/>
- informační panel městské části Praha 9

Mapové podklady:

- Mapa II. vojenského mapování
- MAPOMAT, <http://mapy.nature.cz>
- www.mapy.cz

PŘÍLOHY

Příloha 1

Doklad o absolvování kurzu

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA STAVEBNÍ
akreditovaná instituce u MV ČR číslo AK/I-16/2014

vydává v souladu s ustanovením § 20 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územně
samosprávných
celků a o změně některých zákonů, v platném znění

OSVĚDČENÍ

Mgr. Lucie PETERKOVÁ, Ph.D.
nar. 27.3.1982 ve Svitavách

absolvovala program celoživotního vzdělávání

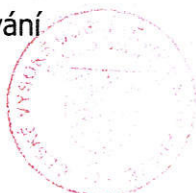
OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU DLE §12 zák. č. 114/1992 Sb.
Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a užití výsledků případového a preventivního
hodnocení v rozhodovacích a plánovacích procesech

V ROZSAHU 44 HODIN

Číslo akreditovaného programu:
AK/PV-185/2014

Doc. Ing. arch. Ivan Vorel, CSc.
vedoucí katedry urbanismu a územ. plánování

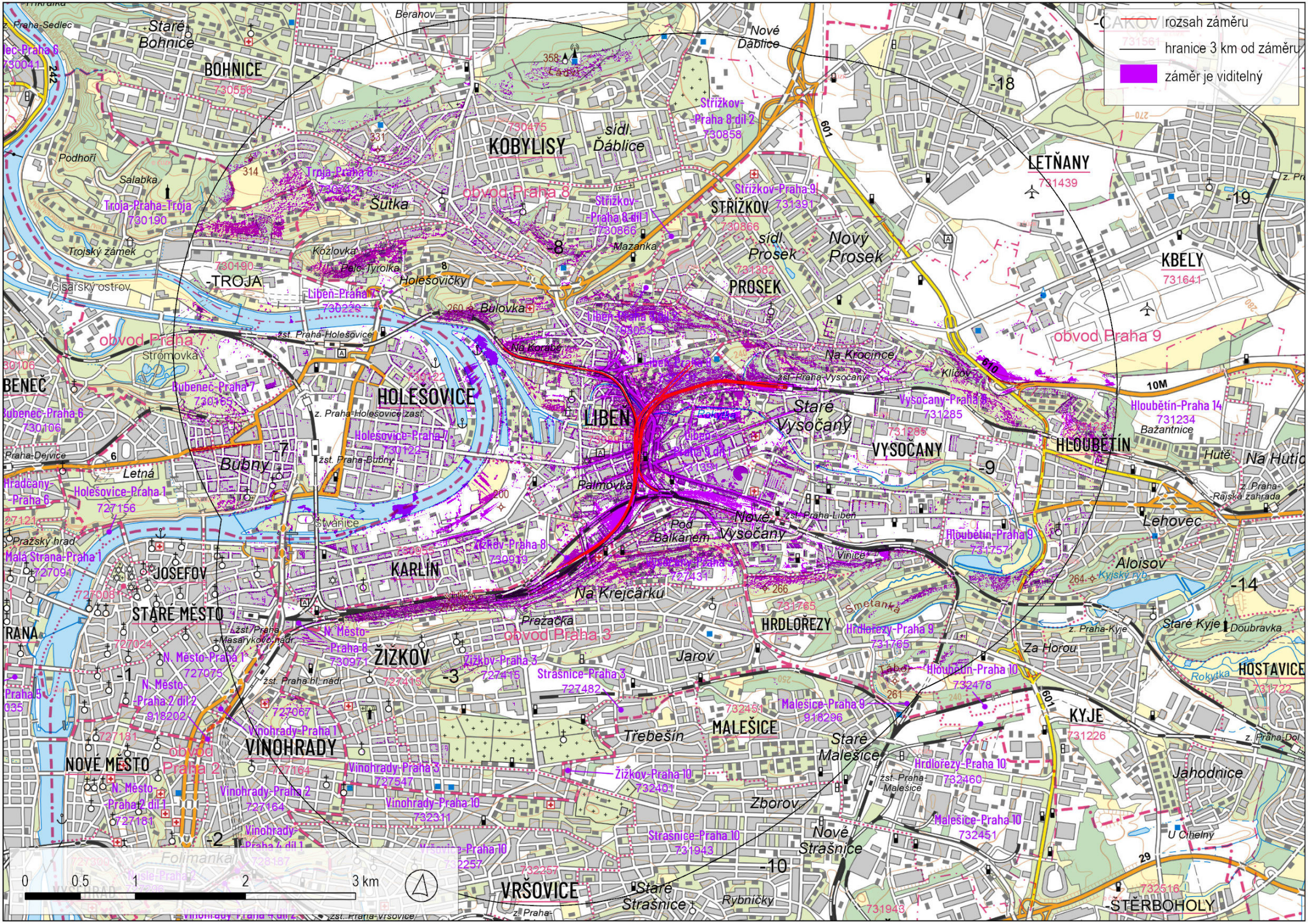

prof. Ing. Alena Kohoutková, CSc.
děkanka fakulty stavební

V Praze dne 24.4.2014
No-2014-20-12

Příloha 2

Analýza viditelnosti

Příloha 3

Koordinační situace záměru

